

Sociale verhalen als ondersteuning aanbieden

Het doel van een sociaal verhaal is om een situatie te verduidelijken. Het is de bedoeling om accurate informatie te geven over een situatie. Zo gaat het kind een situatie herkennen en begrijpen en leert zichzelf dat het op deze situatie invloed heeft. Het doel is niet: gedrag veranderen. Het doel is een growth mindset bij het kind ondersteunen. Tevens versterkt het de Theorie of mind.

Het doel van een sociaal verhaal is begrip kweken bij en herkenning door het kind over een situatie. Dus niet: rechtstreeks zeggen wat het kind anders kan doen.

- **Laat het sociale verhaal lijken op een krantenartikel.**
- **Formuleer positief en geduldig.**
- **Wees concreet.** Sensitieve kinderen, beelddenkers en kinderen die bekend zijn met ASS, kennen de toegevoegde betekenis van taal soms niet of onvoldoende. Juist deze onderliggende betekenis is nodig voor zelfinzicht in sociale situaties.
- **Schrijf helder** en let op of een bedoeling van een tekst verandert als een of meer woorden letterlijk worden genomen.

Kijk op <http://www.symptomen-autisme.nl/taal-letterlijk-nemen/> voor voorbeelden. Halfbroertje, het ligt voor je neus, de klassen zijn daar kleiner, stokbrood etcetera.

- **Wees specifiek:**
'Mijn zoontje van zes heeft ASS en was op een feestje met een springkussen. Op het springkussen stond een groot pictogram met "verboden voor schoenen". Alle kindjes deden netjes kun schoenen uit behalve mijn zoontje. Toen ik vroeg waarom hij met zijn schoenen aan op het springkussen stond, was zijn antwoord simpel: Op het pictogram stonden paarse schoenen, en hij had helemaal geen paarse, maar zwarte schoenen aan. Daar moest ik toch weer erg om lachen.'

De kracht van verhalen.

In de Ik ben Oké! cursus lezen we verhalen voor. Dit is de reden dat de cursus goed werkt bij de meeste kinderen. Via de belevenissen van *de hoofdpersoon* in het verhaal gaan ze iets herkennen bij zichzelf. Sociale verhalen kunnen ook op *algemene* wijze worden verteld (zie hieronder).

Kinderen kunnen ook zelf een sociaal verhaal verzinnen. Voor kinderen met sterke verschijnselen van ASS zal het mogelijk lastig zijn om een dergelijk verhaal te verzinnen.

De hoogsensitieve kinderen en kinderen met een milde vorm van ASS zullen wel iets kunnen verzinnen.

Stem je goed af op het kind tegenover je voor je vraagt zelf een verhaal te verzinnen. Denk aan onbewust onbekwaam, bewust onbekwaam, bewust bekwaam, onbewust bekwaam. Of kijk nog eens naar de kolommen in het Ouder werkboek over het coachen van kinderen: vanaf blz 21.

Oefen zelf eens met het verzinnen van een sociaal verhaal en gebruik een van de volgende situaties:

1. Een meisje dat verlegen is/kinderen die verlegen zijn.
2. Een jongen die niet stil kan zitten/kinderen die niet stil kunnen zitten.
3. Een jongen die niet goed snapt dat iemand wil dat hij stopt met praten/kinderen die anderen soms niet begrijpen.
4. Een meisje dat nooit bij een ander thuis speelt/kinderen die nooit bij andere kinderen spelen.
5. Een jongen die overprikkeld raakt als het druk is om hem heen/kinderen die overprikkeld raken als het druk is.
6. Een jongen die de taal letterlijk neemt en daarom een conflict heeft/kinderen die de taal letterlijk nemen.
7. Een meisje dat moeite heeft met zwemles/kinderen die moeite hebben met zwemles.

Probeer een **begin** (probleem), een **middenstuk** (de ervaringen) en een **eind** te verzinnen (de oplossing).

Bijvoorbeeld:

Situatie 1.

Algemeen:

Kinderen kunnen verlegen zijn. Dan vinden ze het bijvoorbeeld moeilijk om tegen andere kinderen te praten. Met anderen praten heet: een gesprek voeren. Het kan helpen wanneer kinderen van een volwassene leren hoe ze met andere kinderen kunnen praten. Door te oefenen of goed te kijken naar hoe anderen een gesprek voeren, kunnen kinderen ook leren hoe ze dat kunnen doen. Ze kunnen ook oefenen met het voeren van een gesprek met een goede vriend of een volwassene.

Met een hoofdpersoon:

Femke is verlegen en gaat voor het eerst naar paardrijles. Ze durft niets te vragen aan de meisjes die ze zal ontmoeten. Ze weet ook niet goed hoe je kennis maakt met andere kinderen.

Ze komt haar tante tegen die haar een paar dingen vertelt omdat ze ziet dat Femke zich zorgen maakt. Je kunt kinderen een hand geven en je voorstellen, dan zeg je je naam en vraag je hoe de ander heet, `zegt haar tante en ze doet voor wat ze bedoelt. Samen oefenen ze hoe je kennismakt met kinderen die je voor het eerst ontmoet.

Femke loopt de volgende keer dat ze gaat paardrijden de manege binnen en stelt zichzelf voor aan een jongen die er al zit te wachten tot de les begint. Ze is blij dat haar tante haar heeft verteld hoe ze dat moet aanpakken. Als ze zich hebben voorgesteld gaat ze naast hem zitten. Ze merkt dat het nu veel fijner voelt om in de manege te zijn.

Je kunt ook verlegen zijn als je om hulp moet vragen.

Kun jij situaties opnoemen waarin je nog meer verlegen kunt zijn?

Of:

Situatie 6.

Kinderen nemen onze taal soms heel letterlijk. Ik zal uitleggen wat ik hier mee bedoel. Laatst was Jorrit hier. Hij is, net als jij, negen jaar oud.

De moeder van Jorrit had sinaasappels gekocht. Ze vroeg aan hem: 'Wil jij even een schaal pakken?'

Jorrit zag in de keuken de schaal waar de uien op lagen. Hij wilde de uien er uit halen om de sinaasappels er in te kunnen leggen.

Zijn moeder zei; 'Wat doe je nou?'

Hij: 'Ik pak even een schaal.'

Zij: 'Die kun je vinden in de kast. Deze schaal wordt al gebruikt voor de uien. Waar moeten de uien dan in, vind jij?'

Hij: 'O ja, je hebt gelijk.' En hij pakte een schaal uit de kast. Toen snapte hij het pas.

Jorrit's moeder had beter kunnen zeggen: "Jorrit, wil jij een schaal uit de servieskast pakken zodat ik daar de sinaasappels in kan leggen en op tafel kan zetten?"

Heb jij wel eens meegemaakt dat je een vraag anders begreep dan werd bedoeld?

Opdracht voor de deelnemer aan de training:

- Schrijf een sociaal verhaal. Mail het naar wijzeouders@hotmail.com en ontvang feedback.
- Vertaal onderstaande begrippen eens naar een term die beter kan worden begrepen door deze groep kinderen: iets aanpakken, iets doorzien, iets overwegen, halverwege, eventjes, straks, bukken, je kunnen concentreren. Of schrijf zelf een paar verwarrende begrippen op.

Sociale stripverhalen als evaluatie en ondersteuning

- **Een sociaal stripverhaal maken**

Tekenen tijdens het gesprek kan helpen om te verduidelijken wat er gebeurde en hoe en kind het een volgende keer kan doen.

Zeggen-denken-doen betekent:

1. We bespreken (zeggen) wat er gebeurde.
2. We denken na over de gebeurtenis/wat dachten we eigenlijk?
3. We spreken af hoe we het de volgende keer doen.

Voorbeeld: uit het tweede hoofdstuk waarin Thomas boos thuiskomt.

Zeggen: Thomas stoort tijdens de les.

Denken: Wat gebeurde er precies?

Doen: De volgende keer kan hij om hulp vragen bijvoorbeeld door te vragen of hij wat mag drinken. Hij zal zich dan beter kunnen concentreren.

Zeggen: Thomas wordt woedend omdat hij de televisie uit moet zetten

Denken: Wat gebeurde er precies? Wat dachten de betrokkenen?

Doen: De volgende keer kan hij eerst rustig worden als hij thuiskomt. Dat kan hij doen door:

- **Opdracht: maak een sociaal stripverhaal.**

Je kunt het stripverhaal eventueel scannen en mailen naar wijzeouders@hotmail.com om feedback te ontvangen.

Kijk voor de symbolen **zeggen, denken en doen** naar de symbolen er bij horen en die op het evaluatieformulier staan.